

WOJEWODA LUBUSKI

PS-V.431.12.2012.JZie

Gorzów Wlkp., dn. 21 grudnia 2012 r.

**Pani
Mirosława Węgieł
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Świebodzinie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.), art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228), w związku z art. 3 ust. 2 i art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2009 r. Nr 31, poz. 206 ze zmianami) i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092) Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. przeprowadził kontrolę problemową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świebodzinie (Pl. Wolności 14, 66-200 Świebodzin) w zakresie realizacji wybranych zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Kontrolą zostały objęte zagadnienia z zakresu prawidłowości przyznawania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, działań prowadzonych wobec dłużników alimentacyjnych, w kontekście przeprowadzania wywiadu alimentacyjnego oraz terminowości przekazywania sprawozdań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za okres I-III kwartał 2012 r.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny w składzie: Julita Zielińska - inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. – przewodniczący zespołu kontrolnego oraz Małgorzata Rodak - starszy inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. - członek zespołu kontrolnego - w dniu 08.11.2012 r., na podstawie upoważnień do przeprowadzenia kontroli nr 412-1/2012 i nr 412-2/2012 z dnia 2 listopada 2012 r.

Dyrektorem Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie od dnia 1 lutego 1996 roku jest Pani Mirosława Węgieł. Jednostka kontrolowana realizuje zadania zlecone na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2006 Nr 139, poz. 992 ze zm.), ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (j.t. Dz. U. z 2012r. poz. 1228), Uchwały Nr XXII/237/04 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 30.08.2004r.; Uchwały Nr XLIX/449/06 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 29.08.2006r., Uchwały nr XXIV/294/2008 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 30.09.2008r., Uchwały Nr XVI/187/2012 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 30.01.2012r. ; Zarządzenia Nr 11/2011 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie z dnia 17.09.2012r.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie posiada upoważnienie Burmistrza Świebodzina z dnia 29.04.2004r. (Zarządzenie Nr 5a/2004) do prowadzenia postępowania w sprawie przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, jak również do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych; upoważnienie Burmistrza Świebodzina do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji, podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania w tych sprawach decyzji. Ponadto Pani Agnieszka Karolczyk Zastępca Dyrektora OPS w Świebodzinie oraz Pani Wiesława Rakowska – starszy pracownik socjalny posiadają upoważnienie Burmistrza Świebodzina do: prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji; prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji; jak również do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania w tych sprawach decyzji. Z kolei Pani Anna Bludnik – podinspektor Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych – posiada upoważnienie Dyrektora OPS w Świebodzinie do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, natomiast Pani

Joanna Popławska posiada upoważnienie do potwierdzania zgodności dokumentów z oryginałem w zakresie Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych, upoważnienie do podpisywania i wydawania zaświadczeń potwierdzających pobieranie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz upoważnienie do przetwarzania danych osobowych w systemie informatycznym lub w zbiorze w wersji papierowej.

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Joanna Popławska – Inspektor oraz Pani Anna Kasprzak – Podinspektor w OPS w Świebodzinie.

Projekt wystąpienia pokontrolnego otrzymała Pani w dniu 10.12.2012 r., do którego nie zostały wniesione zastrzeżenia. W związku z powyższym stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185 poz. 1092), przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Skontrolowaną działalność oceniono:

- 1. Działania prowadzone wobec dłużników alimentacyjnych – realizacja obowiązku przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego – oceniono pozytywnie. Terminowość wszczęcia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oceniono negatywnie.**

Z informacji przekazanej przez Panią Annę Kasprzak – podinspektora w OPS w Świebodzinie- wynika, iż Burmistrz Miasta Świebodzina w okresie świadczeniowym 2011/2012 jest organem właściwym dłużnika dla 142 dłużników alimentacyjnych, w tym dla 91 dłużników jest jednocześnie organem właściwym wierzyciela.

Zatem, wobec 142 dłużników alimentacyjnych, jednostka kontrolowana zobowiązana była do podejmowania działań zmierzających do zwiększenia efektywności egzekucji alimentów.

Kontroli poddano dokumentację 28 dłużników alimentacyjnych, co stanowi 20 % dłużników alimentacyjnych, dla których podmiot kontrolowany jest organem właściwym dłużnika. Oceny dokonano na podstawie mierników odnoszących się do kontrolowanego zagadnienia. Ponadto badając dokumentację źródłową próbowano ustalić:

- a) Czy w przypadku otrzymywania wniosku, o którym mowa w art. 3 ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów organ właściwy dłużnika wzywał dłużnika w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego?*

- **Miernik ilościowy:** Liczba wezwanych dłużników w stosunku do liczby otrzymanych wniosków, o których mowa w art. 3 ust 5 w/w ustawy - sprawdzono 28 teczek (co stanowi 20 % dłużników alimentacyjnych) i ustalono, iż jednostka kontrolowana wezwała wszystkich 28 dłużników alimentacyjnych, w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego.

- **Miernik jakościowy:** Jakie działania były podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych, wobec których nie skierowano wezwania w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. (Stosunek podjętych działań do liczby dłużników) – wobec wszystkich dłużników skierowano wezwania w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego

b) *Czy dochowywano terminów określonych w art. 35 kpa w kwestii prowadzonych działań wobec dłużników alimentacyjnych?*

- **Miernik ilościowy:** Liczba terminowo wszczętych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych w stosunku do liczby dłużników alimentacyjnych. (Średni czas liczony w dniach od momentu otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 3 ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów do momentu wezwania dłużnika alimentacyjnego w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego lub podjęcia innego działania np. wniosku o ustalenie miejsca zamieszkania) – stwierdzono, iż 75 % postępowań wobec dłużników wszczęta była z uchybieniem terminu. Skontrolowano 28 postępowań, w tym tylko 7 postępowań wszczęte było z zachowaniem terminu. W pozostałych przypadkach dłużnicy wzywani byli po upływie nawet 9 miesięcy od dnia wydania decyzji lub otrzymania wniosku o podjęcie działań. W jednym przypadku decyzja przyznająca świadczenie z FA wydana była 01.09.2011r., a dłużnika wezwano 24.08.2012r.

W powyższej kwestii przyjęto oświadczenie od Pani Anny Kasprzak, z treści którego wynika, iż „dłużnicy byli informowani niezwłocznie o przyznanych świadczeniach. Natomiast wzywani na wywiad alimentacyjny byli w najbliższym możliwym terminie z powodu przełomu okresów świadczeniowych. W obecnym okresie świadczeniowym dłużnicy alimentacyjni wzywani są w terminie”.

2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka – oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

Jak wynika z analizy sprawozdań rzeczowo finansowych o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych, w okresie zasiłkowym 2011/2012 w miesiącu marcu 2012r. wydano największą liczbę decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka. Z informacji przedstawionej przez Panią Joannę Popławską wynika, iż w miesiącu marcu 2012r. wypłacono jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka dla 36 osób uprawnionych. Kontroli poddano 18 decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, co stanowi 50 % decyzji wydanych w miesiącu marcu 2012 r. Badając dokumentację źródłową próbowano ustalić:

a) Czy jednostka kontrolowana przyznaje jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami?

- **Miernik ilościowy:** Liczba prawidłowo wydanych decyzji uprawniających do pobierania jednorazowej zapomogi, w stosunku do liczby decyzji skontrolowanych w tym zakresie - Wszystkie skontrolowane decyzje wydane były zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- **Miernik jakościowy:** Czy jednostka kontrolowana w sposób rzetelny prowadzi postępowanie w sprawie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (Podejmuje działania zmierzające do zmniejszenia ryzyka wypłacenia podwójnego świadczenia np. poprzez odbieranie oświadczeń od rodziców mających adres zameldowania w innej gminie).

Badając dokumentację stwierdzono, iż do wniosków o przyznanie jednorazowej zapomogi dołączane były zaświadczenia potwierdzające, iż kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, akty urodzenia, dowody osobiste. Stwierdzono także, iż w przypadku, gdy drugi z rodziców był zameldowany w innej gminie, jednostka kontrolowana występowała z zapytaniem do innego organu, czy jednorazowa zapomoga nie została pobrana przez drugiego z rodziców. Ponadto w niektórych wnioskach dołączane były dowody osobiste obojga rodziców, jak również potwierdzenia z innych organów, iż jednorazowa zapomoga nie została pobrana.

Stwierdzono także, iż jednostka kontrolowana w kilku przypadkach dokonała wypłaty przyznanych świadczeń z tytułu urodzenia dziecka przed uprawomocnieniem się decyzji przyznającej świadczenie, pomimo, iż w decyzjach nie było powołanej podstawy prawnej uzasadniającej wypłacenie świadczeń przed upływem terminu do wniesienia odwołania, np.

decyzja nr ŚR.5053.000043.2012, nr ŚR.5053.000051.2012, ŚR.5053.000052.2012, ŚR.5053.45.2012, ŚR.5053.000050.2012, ŚR.5053.000049.2012.

W powyższej kwestii przyjęto oświadczenie od Pani Joanny Popławskiej, z treści którego wynika, iż „w trakcie przyjmowania wniosków o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka klienci informowani są o konieczności osobistego odbioru decyzji (..), w przypadku nie odebrania decyzji jest ona wysyłana do wnioskodawcy za pośrednictwem Poczty Polskiej, stąd też wypłata jednorazowej zapomogi (...) nastąpiła w terminie przed uprawomocnieniem się decyzji”.

b) *Czy jednostka kontrolowana terminowo prowadzi postępowania w sprawie przyznania i wypłaty jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka ?*

-**Miernik ilościowy:** Liczba terminowo wydanych decyzji w sprawie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, w stosunku do liczby decyzji skontrolowanych.

Wszystkie skontrolowane decyzje wydane były z zachowaniem terminu.

- **Miernik ilościowy:** Liczba terminowo wypłaconych świadczeń w stosunku do liczby świadczeń przyznanych.

Wszystkie przyznane świadczenia zostały wypłacone w terminie.

3. Terminowość przekazywania sprawozdań z zakresu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych za okres I-III kwartał 2012 r. – oceniono pozytywnie

- **Miernik jakościowy:** Czy jednostka kontrolowana przekazywała sprawozdania z zakresu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych w terminach określonych w Rozporządzeniu MPiPS w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie trybu przekazywania środków finansowych na wypłaty świadczeń rodzinnych oraz sposobu sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych.

Ustalono (na podstawie dat przekazanych sprawozdań do aplikacji Quick-stat i s-Fundusz), iż sprawozdania rzeczowo-finansowe o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin, jak również z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za

I - III kwartał 2012r. przekazano z zachowaniem terminu, o którym mowa w § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 maja 2006r. w sprawie trybu przekazywania środków finansowych na wypłaty świadczeń rodzinnych oraz sposobu sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych, oraz zgodnie z terminem określonym w § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Za kryteria oceny posłużyły:

- legalność – W toku kontroli stwierdzono naruszenie przepisów prawa w zakresie art. 35 kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U z 2000 r. Nr 98, poz.1071 ze zm.);
- rzetelność – Na podstawie skontrolowanej dokumentacji wskazać należy, iż w badanym okresie zasiłkowym wszczęcie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone było z uchybieniem terminu. Osoby odpowiedzialne za wezwanie dłużników w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego realizowały zadanie po upływie 9 miesięcy, a w jednym przypadku po roku. Oceniając rzetelność przyznawania jednorazowej zapomogi stwierdzono, iż realizacja zadania w kontekście przyznawania i wypłacania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka przebiega w sposób rzetelny. Wątpliwość budzi jedynie realizacja decyzji przed upływem terminu do wniesienia odwołania - bez podania podstawy prawnej uzasadniającej wypłatę przed uprawomocnieniem się decyzji. W przypadku terminowości przekazywania sprawozdań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – realizacja zadania przebiega w sposób nie budzący wątpliwości.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W zakresie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów ustalono, iż jednostka kontrolowana w 21 na 28 przypadków przekroczyła termin do podjęcia działań wobec dłużników alimentacyjnych w zakresie przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Przekroczenie terminu skutkuje opóźnieniem w podejmowaniu wszelkich innych czynności wobec dłużników - mających wpływ na skuteczność ścigalności wypłaconych uprawnionym środków budżetowych. Z kolei w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych ustalono, iż jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka w kilku przypadkach wypłacona była przed dostarczeniem decyzji stronie bądź w przypadku odbioru decyzji przed terminem

uprawomocnienia się – pomimo tego, iż w decyzji nie wskazano podstawy prawnej warunkującej wypłatę tego świadczenia przed upływem terminu do wniesienia odwołania.

Stwierdzono także, iż pracownik merytoryczny zajmujący się realizacją zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, nie posiada stosownego upoważnienia do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych. Zgodnie z art. 20 ust 2 i 3 ww. ustawy o świadczeniach rodzinnych „Postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy. Organ właściwy może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2, a także do wydawania w tych sprawach decyzji”.

Osobą odpowiedzialną za powstanie opisanych nieprawidłowości jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie Pani Mirosława Węgieł, który sprawuje nadzór nad prawidłową realizacją zadań zleconych wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości zalecam:

- w zakresie terminowości wszczęcia postępowania wobec dłużników alimentacyjnych przestrzeganie zapisów art. 35 kodeksu postępowania administracyjnego;
- w przypadku realizacji decyzji przed upływem terminu do wniesienia odwołania – wskazanie w decyzji podstawy prawnej uzasadniającej wypłatę świadczenia przed uprawomocnieniem się decyzji;
- uregulowanie kwestii prawnej w odniesieniu do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych – zgodnie z art. 20 ust 2 i 3 ww. ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3 i art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. 2011 Nr 185 poz. 1092) oczekuję w terminie 30 dni liczonym od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonywania zaleceń, a także o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO
Jan Świrepo
Wicewojewoda Lubuski